

**Informacja dotycząca adekwatności kapitałowej
Banku BPS S.A. podlegająca ujawnieniom (III filar)**

na dzień 31.12.2008 roku

Warszawa, 15 lipca 2009 r.

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	3
1.1. Informacje ogólne o Banku	3
1.2. Podstawa sporządzenia Polityki informacyjnej	4
2. Informacje o zasadach zarządzania ryzykiem w Banku	4
2.1. Ryzyko kredytowe	5
2.1.1. Zarządzanie ryzykiem kredytowym	5
2.1.2. Zarządzanie ryzykiem koncentracji zaangażowań	10
2.1.3. Zarządzanie ryzykiem kredytowym ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie	14
2.1.4. Techniki redukcji ryzyka kredytowego i polityka zabezpieczeń	14
2.1.5. Zarządzanie ryzykiem rezydualnym	16
2.2. Ryzyko rynkowe	18
2.3. Ryzyko stopy procentowej	21
2.4. Ryzyko operacyjne	23
3. Instrumenty kapitałowe w portfelu bankowym	25
4. Fundusze własne	26
4.1. Informacje podstawowe	26
4.2. Wartość księgowa funduszy	26
4.3. Struktura funduszy własnych	27
5. Adekwatność kapitałowa	28
5.1. Opis metody stosowanej do oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego	28
5.2. Wymóg z tytułu ryzyka kredytowego	29
5.3. Pozostałe wymogi kapitałowe	31

1. Wprowadzenie

1.1. Informacje ogólne o Banku

Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. został utworzony na podstawie decyzji Prezesa Narodowego Banku Polskiego nr 65 z dnia 22 października 1991 roku. Pierwotnie działał pod firmą Gospodarczy Bank Południowo-Zachodni S.A. („GBPZ S.A.”) z siedzibą we Wrocławiu.

Bank BPS S.A. powstał 15 marca 2002 roku przez przyłączenie do Gospodarczego Banku Południowo-Zachodniego S.A. pięciu banków zrzeszających: Banku Unii Gospodarczej S.A., Lubelskiego Banku Regionalnego S.A., Małopolskiego Banku Regionalnego S.A., Rzeszowskiego Banku Regionalnego S.A. oraz Warmińsko-Mazurskiego Banku Regionalnego S.A. Grupa sześciu banków podjęła uchwały na Walnych Zgromadzeniach Akcjonariuszy, tworzące jeden Bank Zrzeszający – Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. - zarejestrowany w KRS w dniu 27 marca 2002 roku. Obecnie siedziba Banku mieści się w Warszawie przy ul. Płockiej 9/11B.

Spółka wpisana jest do rejestru handlowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla miasta Warszawy, XII Wydział Gospodarczy pod numerem KRS 0000069229 nadanym w dniu 10 grudnia 2001 roku.

Bankowi nadano w dniu 6 sierpnia 2002 roku numer statystyczny REGON: 930603359.

BPS S.A. jest Bankiem Zrzeszającym w rozumieniu Ustawy z dnia 7 grudnia 2000 roku o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających.

W strukturze akcjonariatu Banku BPS S.A. dominują banki spółdzielcze, posiadając łącznie 85,5 % akcji, w tym banki zrzeszone i współpracujący 83,15 %.

Tabela 1. Struktura akcjonariatu Banku BPS S.A. na 31.12.2008 r.

Wyszczególnienie	Udział w kapitale zakładowym
Banki Spółdzielcze	85,50 %
Inne Banki Polskie	3,46 %
Banki Zagraniczne	3,40 %
Pozostali akcjonariusze	7,64 %

Bank sprawując funkcję banku zrzeszającego, działa na rzecz rozwoju banków spółdzielczych zrzeszenia i prowadzi niekonkurencyjną wobec zrzeszonych banków działalność komercyjną na rzecz klientów indywidualnych oraz instytucjonalnych, prowadząc operacje zarówno w złotych jak i w walutach obcych, poprzez sieć jednostek organizacyjnych na terytorium kraju.

1.2. Podstawa sporządzenia Polityki informacyjnej

Niniejszy dokument stanowi realizację postanowień Polityki Informacyjnej Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. oraz Uchwały Nr 385/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu.

2. Informacje o zasadach zarządzania ryzykiem w Banku

W Banku funkcjonuje zorganizowany proces zarządzania ryzykiem, w którym uczestniczą organy Banku, wyznaczone komitety i komórki organizacyjne oraz pracownicy.

W procesie zarządzania ryzykiem, strategiczne cele określa Rada Nadzorcza, która ocenia skuteczność działań Zarządu Banku, mających na celu zapewnienie efektywności procesu zarządzania ryzykiem.

Struktura zarządzania ryzykiem w Banku BPS S.A.

Na proces zarządzania ryzykiem bankowym składają się następujące czynności:

- identyfikacja ryzyka, polegająca na określeniu źródeł ryzyka, zarówno aktualnych, jak i potencjalnych, które wynikają z bieżącej i planowanej działalności Banku,
- pomiar ryzyka,
- zarządzanie ryzykiem, polegające na podejmowaniu decyzji dotyczących akceptowanego poziomu ryzyka, planowaniu działań, wydawaniu rekomendacji i zaleceń, tworzeniu procedur i narzędzi wspomagających,
- monitorowanie, polegające na stałym nadzorowaniu poziomu ryzyka w oparciu o przyjęte metody pomiaru ryzyka,

- raportowanie, obejmujące cykliczne informowanie Kierownictwa o skali narażenia na ryzyko i podjętych działaniach.

2.1. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe związane jest z możliwością wystąpienia strat finansowych spowodowanych nie wywiązywaniem się kontrahenta Banku ze zobowiązań wynikających z warunków umowy. Z uwagi na możliwość poniesienia przez Bank relatywnie dużych strat, ryzyko kredytowe istotnie wpływa na działalność Banku.

Celem strategicznym zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku, jest zwiększenie bezpieczeństwa działalności kredytowej, poprzez zapewnienie właściwej jakości oceny ryzyka kredytowego i efektywności podejmowania decyzji kredytowych, jak również skutecznego procesu monitorowania zaangażowania kredytowego wobec pojedynczego klienta oraz całego portfela kredytowego Banku.

W celu zapewnienia odpowiedniej do profilu ryzyka Banku jakości aktywów kredytowych, Bank zarządza:

- ✓ ryzykiem kredytowym,
- ✓ ryzykiem koncentracji zaangażowań,
- ✓ ryzykiem kredytowym ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- ✓ ryzykiem rezydualnym

oraz stosuje określone techniki redukcji ryzyka kredytowego i politykę zabezpieczeń.

2.1.1. Zarządzanie ryzykiem kredytowym

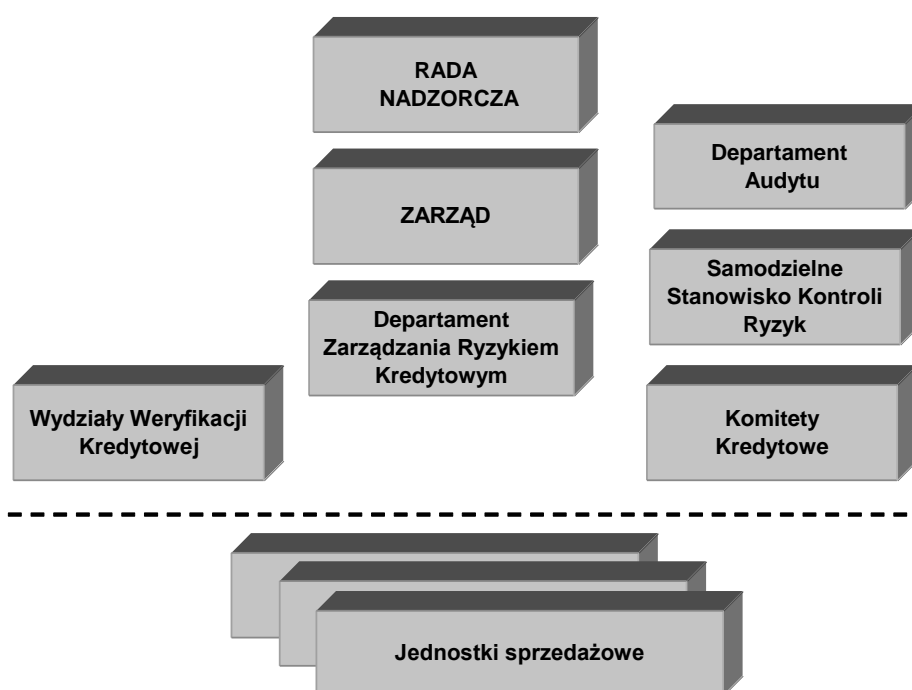
Oprócz Rady Nadzorczej i Zarządu Banku w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym główną rolę pełnią:

- 1) Członek Zarządu odpowiedzialny za Pion Ryzyka, bezpośrednio zarządzający i nadzorujący Departamenty mające zadania w obszarze zarządzania ryzykiem w Banku,
- 2) Komitety Kredytowe - opiniują transakcje kredytowe oraz podejmują decyzje w sprawie ich klasyfikacji pod kątem ryzyka ponoszonego przez Bank zgodnie z kompetencjami,
- 3) Departament Zarządzania Ryzykiem Kredytowym - opracowuje projekty: strategii i polityk, instrukcji, metodyk dotyczących zarządzania ryzykiem kredytowym oraz limitów ograniczających ryzyko kredytowe, w tym ryzyko koncentracji zaangażowań. Ponadto Departament ten monitoruje i zarządza ryzykiem kredytowym w Banku,
- 4) Wydziały weryfikacji kredytowej (podległe Departamentowi Zarządzania Ryzykiem Kredytowym) - przed podjęciem decyzji kredytowych, zgodnie z kompetencjami, oceniają poziom ryzyka, badają poprawność analiz zdolności kredytowej, oceny zabezpieczeń i propozycji klasyfikacji ekspozycji,
- 5) Samodzielne Stanowisko Kontroli Ryzyk - dokonuje kontroli analitycznej procesów

i metodyk zarządzania ryzykiem kredytowym, poprawności wyliczenia wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe oraz dokonuje kontroli zgodności procesu zarządzania ryzykiem kredytowym z przepisami zewnętrznymi i wewnętrznymi Banku,

- 6) Departament Audytu - kontroluje i ocenia sprawność działania systemu zarządzania ryzykiem kredytowym,
- 7) Pozostali pracownicy Banku – uczestnicy procesu kredytowania - zobowiązani do przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem kredytowym.

Struktura zarządzania ryzykiem kredytowym

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku obejmuje:

- identyfikację czynników ryzyka kredytowego,
- ocenę oraz ustalenie dopuszczalnych norm ryzyka kredytowego (limity),
- monitorowanie, pomiar i raportowanie ryzyka,
- wdrażanie technik redukcji ryzyka,
- zarządzanie ryzykiem rezydualnym,
- wyliczenie wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego,
- kontrolę zarządzania ryzykiem kredytowym.

Bank zarządza ryzykiem kredytowym zarówno w odniesieniu do pojedynczej transakcji jak i do całego portfela kredytowego.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do łącznego zaangażowania kredytowego, Bank prowadzi poprzez:

- 1) dywersyfikację oraz monitorowanie i raportowanie ryzyka kredytowego z tytułu koncentracji,
- 2) monitorowanie i raportowanie jakości portfela (badanie szkodowości kredytów w poszczególnych segmentach klientów, branżach, regionach, oddziałach Banku itp.),
- 3) monitorowanie i raportowanie adekwatności dokonywanych odpisów i wielkości tworzonych rezerw na należności zagrożone,
- 4) analizę migracji ekspozycji pomiędzy poszczególnymi kategoriami ryzyka,
- 5) monitorowanie ekspozycji zagrożonych, ich struktury, czynników ryzyka,
- 6) monitorowanie kredytów udzielanych podmiotom i osobom, o których mowa w art. 79 ustawy Prawo bankowe,
- 7) realizację przedsięwzięć organizacyjno-kadrowych, polegających w szczególności na:
 - a) organizacji bezpiecznych systemów podejmowania decyzji kredytowych,
 - b) prawidłowym przepływie informacji,
 - c) odpowiednim doborze i szkoleniu kadr,
 - d) nadzorze nad działalnością kredytową.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym pojedynczej transakcji/kredytobiorcy Bank prowadzi poprzez:

- stosowanie metodyki oceny zdolności kredytowej, dostosowanej do profilu ryzyka kredytobiorcy,
- bieżący monitoring kredytowy wszystkich ekspozycji,
- przegląd ekspozycji kredytowych i tworzenie rezerw celowych,
- windykację i nadzór nad kredytami zagrożonymi,
- kontrolę procesu kredytowego w odniesieniu do transakcji zawartych z danym kredytobiorcą.

Jako ekspozycję przeterminowaną, Bank uznaje każdą należność z tytułu kapitału lub odsetek nie spłaconą w terminie.

Ekspozycjami zagrożonymi są należności poniżej standardu, wątpliwe i stracone zgodnie z kryteriami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków z dnia 16.12.2008 r. (Dz.U. Nr 235, poz. 1589).

Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiednich kategorii ryzyka, stosując dwa kryteria:

- kryterium terminowości – terminowość spłaty kapitału lub odsetek,
- kryterium ekonomiczne – badanie sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika (kredytobiorcy, poręczyciela).

Klasyfikacja ekspozycji kredytowych według kryterium terminowości do poszczególnych kategorii ryzyka odbywa się w sposób automatyczny z wykorzystaniem systemu ewidencyjno-

księgowego Banku.

Przeглядów oraz klasyfikacji ekspozycji kredytowych według kryterium ekonomiczno-finansowego, Bank dokonuje zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków z dnia 10.12.2003 r. (Dz.U. Nr 218, poz. 2147 z późniejszymi zmianami).

Bank tworzy rezerwy celowe oraz rezerwę na ryzyko ogólne.

Rezerwy celowe tworzone są na ryzyko związane z działalnością Banku w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do:

- kategorii „normalne” – w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych,
- kategorii „pod obserwacją”,
- grupy „zagrożone” – w tym do kategorii „poniżej standardu”, „wątpliwe” lub „stracone”.

Wysokość tworzonych rezerw związana jest bezpośrednio z kategorią ryzyka, do której została zaklasyfikowana ekspozycja oraz z jakością przyjętych zabezpieczeń prawnych ekspozycji.

Na pokrycie ryzyka związanego z działalnością kredytową, Bank dokonuje odpisów na rezerwy celowe, tworzone w ścisłej korelacji z rozpoznanym ryzykiem, tj. na pokrycie straty związanej z określonymi należnościami lub ich grupami w oparciu o ocenę możliwości jej wystąpienia.

Tabela 2. Zmiana stanu wartości rezerw celowych na należności bilansowe w okresie od dnia 01.01.2008 do dnia 31.12.2008 roku (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Na należności normalne i pod obserwacją	Na należności poniżej standardu	Na należności wątpliwe	Na należności stracone	Razem
Stan na początek okresu	0	1 525	758	185 825	188 108
Zwiększenia	1 675	6 419	2 193	15 738	26 025
Utworzenie rezerw celowych	1 675	6 419	2 190	15 738	26 022
Inne zwiększenia	0	0	3	0	3
Zmniejszenia	2 275	4 703	2 226	141 507	150 711
Rozwiązanie rezerw tworzonych w koszty	2 275	4 703	2 226	14 034	23 238
Umorzenie w ciężar rezerw	0	0	0	1 269	1 269
Odpisanie do ewidencji pozabilansowej	0	0	0	126 058	126 058
Inne zmniejszenia	0	0	0	146	146
Zmiany z tytułu przekwalifikowania	915	-709	54	-260	-
Stan na koniec okresu	315	2 532	779	59 796	63 422

Rezerwa na ryzyko ogólne tworzona jest zgodnie z art. 130 ustawy Prawo bankowe (Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 z póź. zm.). Rezerwa tworzona jest w ciężar kosztów, na pokrycie niezidentyfikowanego ryzyka, związanego z prowadzeniem działalności bankowej. Tworzenie i rozwiązywanie rezerwy, dokonywane jest na podstawie oceny ryzyka, uwzględniającej w szczególności wielkość należności oraz udzielonych zobowiązań pozabilansowych.

Wielkość rocznego odpisu na rezerwę na ryzyko ogólne wynosi:

- co najwyżej 1,5 % niespłaconej kwoty kredytów i pożyczek pieniężnych pomniejszonej o kwotę kredytów i pożyczek pieniężnych, zaklasyfikowanych do kategorii straconych według stanu na koniec poprzedniego roku obrotowego,
- nie więcej niż kwota odpisu dokonanego w bieżącym roku obrotowym z zysku za rok poprzedni na fundusz ogólnego ryzyka.

Bank rozwiązuje rezerwę na ryzyko ogólne, jeżeli w ocenie Banku ustały okoliczności uzasadniające dalsze jej utrzymywanie.

Łączna kwota ekspozycji według wyceny bilansowej, bez uwzględniania efektów technik redukcji ryzyka kredytowego na dzień 31.12.2008 r. wyniosła 12 485 043 tys. zł.

Tabela 3. Kwoty ekspozycji Banku na 31.12.2008 roku (w tys. zł)

Klasa ekspozycji	Ekspozycje netto po uwzględnieniu korekt wartości i rezerw	Średnia kwota ekspozycji po uwzględnieniu korekt wartości i rezerw *
Rządy i banki centralne	6 111 213	5 942 709
Samorządy terytorialne i władze lokalne	312 249	311 119
Organy administracji i podmioty nie prowadzące działalności	6 827	10 434
Instytucje - banki	2 435 869	1 992 294
Przedsiębiorstwa	1 187 808	989 782
Detaliczne	1 108 586	1 013 230
Zabezpieczone na nieruchomościach	1 013 257	982 626
Przeterminowane	32 616	31 134
Pozostałe	276 618	235 186
OGÓŁEM	12 485 043	11 508 514

* średnia arytmetyczna liczona na stanach kwartalnych w roku 2008.

Wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe Banku na dzień 31 grudnia 2008 roku wyniósł 272 404 tys. zł.

2.1.2. Zarządzanie ryzykiem koncentracji zaangażowań

Bank zarządza ryzykiem koncentracji zaangażowań zarówno na poziomie jednostkowym, jak i całego portfela aktywów. W odniesieniu do portfela kredytowego, Bank stosuje i monitoruje limity zaangażowania, w szczególności w odniesieniu do grupy klientów, produktów, branż, regionów, zabezpieczeń i walut. W przypadku wykorzystania limitu na poziomie ustalonym przez Bank, podejmowane są działania w celu ograniczenia poziomu koncentracji zaangażowań. Na podstawie przeprowadzonej identyfikacji i oceny poziomu koncentracji zaangażowań, w szczególności w stosunku do zaangażowań, których ryzyko zostało ocenione jako znaczące, Bank podejmuje działania, których celem jest zminimalizowanie poziomu ryzyka kredytowego portfela kredytowego i w efekcie zapewnienie bezpiecznej struktury tego portfela. Wybór instrumentów zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań, mających na celu dywersyfikację tego ryzyka, uzależniony jest od zidentyfikowanego poziomu ryzyka kredytowego, przy zachowaniu zasady proporcjonalności względem profilu ryzyka Banku. Zasady klasyfikacji ryzyka koncentracji zaangażowań pod względem istotności, Bank ustala w oparciu o procedurę szacowania i oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego. Celem procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego jest zapewnienie utrzymywania kapitału w wysokości dostosowanej do profilu ryzyka Banku. Proces szacowania kapitału wewnętrznego Banku w odniesieniu do ryzyka koncentracji zaangażowań uwzględnia:

- 1) jakość zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań,
- 2) jakość systemu kontroli wewnętrznej,
- 3) możliwość podjęcia efektywnych działań, obniżających poziom ryzyka koncentracji zaangażowań,
- 4) rezultaty wyników pomiaru ryzyka koncentracji.

W 2008 roku w Banku nie wystąpiła konieczność utworzenia dodatkowego wymogu kapitałowego z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań.

Tabela 4. Struktura koncentracji geograficznej ekspozycji w podziale na klasy ekspozycji na dzień 31.12.2008 r. (w tys. zł)

Województwo	Eksp. detaliczne	Eksp. organów administracji i podm. nie prowadzących dział. gosp.	Eksp. przeterminowane	Eksp. rządów i banków centralnych	Eksp. samorządów teryt. i władz lokalnych	Eksp. wobec instytucji	Eksp. wobec przedsiębiorców	Eksp. zabezpieczone na nieruchomościach	Inne ekspozycje	RAZEM
Dolnośląskie	158 115	4 285	908	762	18 467	2 984	281 582	183 642	19 276	670 021
Kujawsko-pomorskie	4 108	0	0	7	7 745	0	500	20 875	754	33 989
Lubelskie	108 871	50	1 828	689	27 687	47	9 113	39 667	18 526	206 478
Lubuskie	34 321	0	18	390	3 748	0	6 324	23 394	3 676	71 870
Łódzkie	32 065	397	147	235	33 567	1	13 820	21 236	5 696	107 164
Małopolskie	123 984	15	124	89	31 253	21 612	319 351	130 819	28 292	655 538
Mazowieckie	123 084	100	21 305	6 107 116	33 292	2 368 516	91 946	83 397	135 840	8 964 597
Opolskie	98 970	158	169	497	19 303	2	23 206	86 849	5 425	234 578
Podkarpackie	86 302	1 250	988	62	53 598	0	127 478	41 247	7 775	318 701
Podlaskie	97 461	312	5 520	502	10 634	2	25 370	99 309	9 814	248 924
Śląskie	116 690	11	455	298	4 754	26 028	215 764	101 555	17 657	483 213
Świętokrzyskie	6 648	0	1	149	14 009	0	10 116	62 291	3 196	96 409
Warmińsko-mazurskie	117 966	246	1 152	418	54 194	16 677	63 237	118 978	20 690	393 560
OGÓŁEM	1 108 586	6 827	32 616	6 111 213	312 249	2 435 869	1 187 808	1 013 257	276 618	12 485 043

Tabela 5. Struktura branżowa ekspozycji w podziale na klasy ekspozycji na dzień 31.12.2008 r. (w tys. zł)

Sekcja działalności	Eksp. detaliczne	Eksp. organów administracji i podm. nie prowadzących dział. gosp.	Eksp. przeterminowane	Eksp. rządów i banków centralnych	Eksp. samorządów teryt. i władz lokalnych	Eksp. wobec instytucji	Eksp. wobec przedsiębiorców	Eksp. zabezp. na nieruchomościach	Inne ekspozycje	RAZEM
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	242 021	100	5 026	0	0	0	57 031	232 963	0	537 140
Rybnictwo	48	0	0	0	0	0	0	318	0	366
Górnictwo	9 184	0	0	0	0	0	0	13 545	0	22 729
Przetwórstwo przemysłowe	205 775	0	9 104	0	0	0	351 618	216 363	1	782 861
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	8 357	0	707	0	0	0	0	1 159	0	10 223
Budownictwo	92 445	0	81	0	0	0	211 015	91 304	0	394 846
Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego	422 541	500	13 034	860	3 929	24 199	314 185	278 834	34	1 058 115
Hotele i restauracje	25 668	0	1 474	0	0	0	25 994	62 591	0	115 727
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	22 100	0	2 301	0	0	0	30 216	7 143	0	61 760
Pośrednictwo finansowe	650	0	4	6 110 353	8 895	2 411 670	1 623	1 690	276 414	8 811 297
Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	66 191	3 495	279	0	300	0	168 945	68 855	0	308 065
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiąz. ubezpiecz. społeczne i powszechne ubezpiecz. zdrowotne	0	0	0	0	274 744	0	0	3 585	169	278 498
Edukacja	1 599	200	0	0	0	0	0	312	0	2 111
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	7 041	0	245	0	24 382	0	12 452	2 841	0	46 961
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	4 967	2 531	361	0	0	0	14 729	31 756	0	54 343
Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OGÓŁEM	1 108 586	6 827	32 616	6 111 213	312 249	2 435 869	1 187 808	1 013 257	276 618	12 485 043

Tabela 6. Należności zagrożone w podziale na sekcje działalności i klasy ekspozycji na dzień 31.12.2008 r. (w tys. zł)

Sekcja działalności	KLASA EKSPOZYCJI						RAZEM
	Ekspozycje detaliczne	Eksp. organów administracji i podm. nie prowadzących dział. gosp.	Ekspozycje przeterminowane	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	Inne ekspozycje	
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	2 773	0	1 953	4 541	4 740	0	14 007
Przetwórstwo przemysłowe	2 595	0	9 104	40 916	58 672	0	111 286
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	0	0	707	0	0	0	707
Budownictwo	2 785	0	81	0	4 715	0	7 582
Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego	4 381	0	12 550	7 043	12 891	0	36 865
Hotele i restauracje	253	0	1 474	3 897	971	0	6 596
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	419	0	2 301	0	3 337	0	6 057
Pośrednictwo finansowe	0	0	4	0	0	0	4
Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	503	0	279	0	104	0	886
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	0	0	245	0	326	0	571
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	42	0	361	0	674	0	1 076
Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	0	0	0	0	0	0	0
OGÓŁEM	13 752	0	29 059	56 396	86 430	0	185 637

Tabela 7. Rezerwy celowe na należności zagrożone w podziale na sekcje działalności i klasy ekspozycji na dzień 31.12.2008 r. (w tys. zł)

Sekcja działalności	KLASA EKSPOZYCJI						RAZEM
	Ekspozycje detaliczne	Eksp. organów administracji i podm. nie prowadzących dział. gosp.	Ekspozycje przeterminowane	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	Inne ekspozycje	
rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	452	0	16 879	0	53	0	17 385
przetwórstwo przemysłowe	868	0	21 198	2 305	57	0	24 429
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	0	0	2 623	0	0	0	2 623
budownictwo	123	0	854	0	0	0	977
handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego	727	0	14 882	41	0	0	15 650
hotele i restauracje	0	0	389	0	0	0	389
transport, gospodarka magazynowa i łączność	36	0	1 269	0	0	0	1 305
pośrednictwo finansowe	0	0	3	0	0	1	4
obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	49	0	634	0	0	0	683
ochrona zdrowia i pomoc społeczna	0	0	0	0	0	0	0
działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	0	1	0	0	0	0	1
gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	20	0	0	0	0	0	20
OGÓŁEM	2 276	1	58 731	2 347	111	1	63 466

Tabela 8. Należności zagrożone w podziale na województwa i klasy ekspozycji na dzień 31.12.2008 r. (w tys. zł)

WOJEWÓDZTWO	KLASA EKSPOZYCJI						RAZEM
	Ekspozycje detaliczne	Eksp. organów administracji i podm. nie prowadzących dział. gosp.	Ekspozycje przeterminowane	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	Ekspozycje zabezpiecz. na nieruchomościach	Inne ekspozycje	
dolnośląskie	1 992	0	829	15 522	20 486	0	38 829
kujawsko-pomorskie	0	0	0	0	4 486	0	4 486
lubelskie	222	0	1 772	0	616	0	2 610
lubuskie	774	0	14	0	0	0	788
łódzkie	503	0	0	0	0	0	503
małopolskie	484	0	109	5 489	390	0	6 472
mazowieckie	6 386	0	18 272	2 003	32 344	0	59 004
opolskie	820	0	169	0	1 628	0	2 616
podkarpackie	744	0	919	12 561	250	0	14 474
podlaskie	123	0	5 518	5 000	2 872	0	13 512
śląskie	1 666	0	386	556	15 862	0	18 470
świętokrzyskie	0	0	0	9 815	3 894	0	13 709
warmińsko-mazurskie	38	0	1 071	5 451	3 604	0	10 164
OGÓŁEM	13 752	0	29 059	56 396	86 430	0	185 637

Tabela 9. Rezerwy celowe na należności zagrożone w podziale na województwa i klasy ekspozycji na dzień 31.12.2008 r. (w tys. zł)

WOJEWÓDZTWO	KLASA EKSPOZYCJI						RAZEM
	Ekspozycje detaliczne	Eksp. organów administracji i podm. nie prowadzących dział. gosp.	Ekspozycje przeterminowane	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	Ekspozycje zabezpiecz. na nieruchomościach	Inne ekspozycje	
dolnośląskie	18	0	143	1 144	0	0	1 306
kujawsko-pomorskie	0	0	0	0	0	0	0
lubelskie	33	0	383	0	0	0	416
lubuskie	1	0	25	0	0	0	27
łódzkie	1	0	65	0	0	0	66
małopolskie	2	0	14	41	0	0	57
mazowieckie	1 808	1	56 229	0	111	1	58 148
opolskie	76	0	21	0	0	0	97
podkarpackie	87	0	91	0	0	0	179
podlaskie	0	0	11	0	0	0	11
śląskie	234	0	33	139	0	0	406
świętokrzyskie	0	0	0	1 022	0	0	1 022
warmińsko-mazurskie	15	0	1 714	0	0	0	1 730
OGÓŁEM	2 276	1	58 731	2 347	111	1	63 466

2.1.3. Zarządzanie ryzykiem kredytowym ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie

W celu ograniczenia ryzyka kredytowego ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, Bank dokonuje jego pomiaru i oceny, analizując:

- 1) poziom zaangażowania Banku w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie,
- 2) jakość portfela kredytowego w grupie tych ekspozycji,
- 3) wartość ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w sytuacji zagrożonej,
- 4) wartość i jakość indywidualnie istotnych ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- 5) wartość ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie w poszczególnych regionach geograficznych sektorach gospodarki i oddziałach Banku,
- 6) wahania cen na rynku nieruchomości, prognozy kształtowania się rynkowych cen nieruchomości oraz ich wpływ na ryzyko kredytowe ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- 7) wpływ wahań stóp procentowych na zdolność kredytową klienta ubiegającego się o kredyt i jakość portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- 8) wpływ zmiany kursów walutowych na zdolność kredytową klienta ubiegającego się o kredyt udzielany w walucie i jakość portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- 9) bieżącą ocenę wartości nieruchomości, w tym: rodzaj nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie, rodzaj hipoteki, miejsce Banku w kolejności zaspokajania się z hipoteki, prawomocność wpisu, ubezpieczenie nieruchomości,
- 10) poziom wskaźnika LtV.

Bank monitoruje zmiany zachodzące na rynku nieruchomości oraz weryfikuje wartość rynkową nieruchomości, stanowiących zabezpieczenie ekspozycji kredytowych. Weryfikacja i monitoring prowadzone są na podstawie dokumentów przedkładanych przez kredytobiorcę oraz informacji i danych gromadzonych bezpośrednio przez pracowników Banku, z wykorzystaniem m.in. bazy danych o nieruchomościach, zawartej w Systemie Analiz i Monitorowania Rynku Obrotu Nieruchomościami (AMRON), zarządzanym przez Związek Banków Polskich.

2.1.4. Techniki redukcji ryzyka kredytowego i polityka zabezpieczeń

Bank stosuje techniki redukcji ryzyka kredytowego zgodnie z załącznikiem nr 17 do Uchwały KNF nr 380/2008, przy czym Bank stosuje się do wymagań opisanych w tym załączniku w części dotyczącej banków stosujących metodę standardową wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego, pod warunkiem, że ekspozycja kredytowa, w stosunku do której Bank zastosował ograniczenie ryzyka kredytowego, nie będzie generować kwoty ważonej ryzykiem wyższej niż identyczna ekspozycja, której ryzyko kredytowe nie zostało

ograniczone.

W celu redukcji ryzyka kredytowego Bank przyjmuje zabezpieczenia rzeczowe i instrumenty finansowe, stanowiące ochronę kredytową rzeczywistą oraz nierzeczywistą, w tym w szczególności:

- 1) zdeponowane w Banku środki pieniężne,
- 2) dłużne papiery wartościowe emitowane przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Narodowy Bank Polski,
- 3) jednostki instytucji zbiorowego inwestowania,
- 4) zdeponowane w banku będącym stroną trzecią środki pieniężne lub bankowe instrumenty pieniężne, na rachunku nie mającym charakteru powierniczego rachunku zastrzeżonego i objęte cesją lub przeniesieniem praw własności (nieodwołalnie) na rzecz Banku,
- 5) polisy ubezpieczeniowe na życie, z których prawa zostały przeniesione na Bank lub na których został ustanowiony zastaw na rzecz Banku,
- 6) gwarancje udzielone przez:
 - a) rządy i banki centralne,
 - b) wielostronne banki rozwoju,
 - c) organizacje międzynarodowe, ekspozycjom, wobec których przypisuje się wagę ryzyka 0 % w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego,
 - d) podmioty sektora publicznego, ekspozycjom traktowanym jako ekspozycje wobec banków lub rządów centralnych w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego,
 - e) jednostki samorządu terytorialnego i władze lokalne,
 - f) banki

oraz inne zabezpieczenia pozwalające na pomniejszenie podstawy naliczania rezerwy celowej zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z działalnością banków (Dz.U. Nr 235 poz. 1589).

Zabezpieczenie w formie hipoteki na nieruchomości mieszkalnej, z uwagi na preferencyjny charakter wag ryzyka kredytowego przypisanego tym ekspozycjom, musi spełniać następujące warunki dodatkowe:

- 1) wartość nieruchomości, na której ustanowiono zabezpieczenie, nie może być zależna od wiarygodności kredytowej dłużnika (nie dotyczy to sytuacji, w której czynniki wyłącznie makroekonomiczne wpływają zarówno na wartość nieruchomości, jak i na zdolność kredytową dłużnika),
- 2) ryzyko kredytowe dłużnika nie może być zależne od przychodów generowanych przez nieruchomość lub projekt, stanowiące przedmiot zabezpieczenia, ale od zdolności

dłużnika do spłaty zobowiązania z innych źródeł, co oznacza, że spłata zobowiązania nie może zależeć od przepływu środków pieniężnych, generowanego przez nieruchomość stanowiącą przedmiot zabezpieczenia,

- 3) wartość nieruchomości jest monitorowana regularnie, nie rzadziej niż raz w roku w przypadku nieruchomości komercyjnych i nie rzadziej niż co trzy lata w przypadku nieruchomości mieszkalnych, przy czym istotne zmiany warunków rynkowych skutkują zwiększeniem częstotliwości monitoringu,
- 4) nieruchomość musi być wyceniona przez niezależnego rzeczoznawcę według wartości rynkowej, a wartość rynkowa musi być jasno i przejrzysto udokumentowana,
- 5) jeżeli istnieją przesłanki wskazujące, że wartość nieruchomości mogła istotnie obniżyć się w stosunku do ogółu cen rynkowych na rynku nieruchomości, konieczna jest aktualizacja wyceny nieruchomości przez niezależnego rzeczoznawcę,
- 6) nieruchomość jest ubezpieczona.

W przypadku zabezpieczenia na nieruchomości:

- 1) dotyczącego kredytów przekraczających równowartość w złotych kwoty 3 000 000 euro, obliczonej według średniego kursu euro ogłaszanego przez NBP, obowiązującego w dniu sprawozdawczym lub 5 % funduszy własnych Banku, wycena nieruchomości aktualizowana jest przez niezależnego rzeczoznawcę przynajmniej raz na trzy lata,
- 2) Bank monitoruje wartość rynkową nieruchomości z wykorzystaniem bazy danych dotyczącej nieruchomości, zawartej w Systemie Analiz i Monitorowania Rynku Obrotu Nieruchomościami (AMRON), zarządzanym przez Związek Banków Polskich.

Podjmując decyzję o zaangażowaniu kredytowym, Bank dąży do uzyskania pełnego zabezpieczenia, o jak najwyższej jakości przez cały okres kredytowania. Jakość zabezpieczenia oceniana jest według jego płynności, aktualnej wartości rynkowej, wpływu na poziom tworzonych rezerw oraz możliwość zmniejszenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego.

W celu zmniejszenia ekspozycji na ryzyko kredytowe, przy ustanawianiu zabezpieczenia Bank stosuje zasadę dywersyfikacji, zarówno w zakresie zabezpieczeń rzeczowych, jak i osobistych. Bez względu na to, czy przy obliczaniu kwot ekspozycji ważonych ryzykiem stosowane są techniki redukcji ryzyka kredytowego czy też nie, Bank dokonuje pełnej oceny ryzyka kredytowego ekspozycji kredytowych i przechowuje odpowiednią dokumentację w tym zakresie.

2.1.5. Zarządzanie ryzykiem rezydualnym

Ryzyko rezydualne wiąże się ze stosowanymi przez Bank technikami redukcji ryzyka kredytowego, które mogą okazać się mniej efektywne niż oczekiwano.

Celem systemu zarządzania ryzykiem rezydualnym w Banku jest monitorowanie tego ryzyka, zapewnienie skuteczności technik redukcji ryzyka kredytowego oraz eliminowanie ryzyka

związanego ze stosowaniem zabezpieczeń kredytowych.

Corocznie w Banku dokonywana jest okresowa weryfikacja skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania ryzykiem rezydualnym oraz jego adekwatności do aktualnego poziomu ryzyka rezydualnego. Analizując poziom ryzyka rezydualnego z częstotliwością określoną w wewnętrznych regulacjach, Bank ocenia typy przyjętych zabezpieczeń, określa poziom koncentracji w ten sam rodzaj zabezpieczenia kredytowego oraz poziom istotności ryzyka rezydualnego.

Dla potrzeb określenia poziomu ryzyka rezydualnego, zabezpieczenia dzielone są na standardowe i niestandardowe. Stosowanie standardowych form zabezpieczeń nie skutkuje istotnością ryzyka rezydualnego. W przypadku niestandardowych form zabezpieczeń, Bank dokonuje ich szczegółowej analizy. Przekroczenie ustalonego poziomu udziału niestandardowych form zabezpieczeń w całości zabezpieczeń prawnych przyjętych w Banku, klasyfikuje ryzyko rezydualne jako istotne i skutkuje wyliczeniem dodatkowego wymogu kapitałowego, zgodnie z obowiązującymi w Banku regulacjami.

Na podstawie przeprowadzonej analizy portfela przyjętych zabezpieczeń prawnych według stanu na dzień 31.12.2008 roku poziom ryzyka rezydualnego określono jako umiarkowany, co nie skutkuje wyliczaniem dodatkowego wymogu kapitałowego.

Tabela 10. Całkowita wartość ekspozycji przed i po zastosowaniu technik redukcji ryzyka kredytowego dla każdej klasy ekspozycji na 31.12.2008 r. (w tys. zł)

Klasa ekspozycji	Wartość ekspozycji przed zastosowaniem technik redukcji ryzyka kredytowego	Wartość ekspozycji po zastosowaniu technik redukcji ryzyka kredytowego (z uwzględnieniem zabezpieczeń i wag ryzyka)
Rządy i banki centralne	6 111 213	88
Samorządy terytorialne i władze lokalne	312 249	61 574
Organy administracji i podmioty nie prowadzące działalności	6 827	6 572
Instytucje - banki	2 435 869	710 878
Przedsiębiorstwa	1 187 808	1 015 151
Detaliczne	1 108 586	653 034
Zabezpieczone na nieruchomościach	1 013 257	803 121
Przeterminowane	32 616	33 916
Pozostałe	276 618	120 713
OGÓŁEM	12 485 043	3 405 047

Tabela 11. Wartość ekspozycji zabezpieczonych uznanymi finansowymi zabezpieczeniami oraz gwarancjami lub kredytowymi instrumentami pochodnymi do wysokości kwoty zabezpieczonej na 31.12.2008 r. (w tys. zł)

Klasa ekspozycji	Ekspozycje netto po uwzględnieniu korekt wartości i rezerw	Nierzeczywista ochrona kredytowa		Rzeczywista ochrona kredytowa	
		Gwarancje	Kredytowe instrumenty pochodne	Zabezpieczenia finansowe	Pozostała rzeczywista ochrona kredytowa
Rządy i banki centralne	6 111 213	0	0	0	0
Samorządy terytorialne i władze lokalne	312 249	0	0	0	0
Organy administracji i podmioty nie prowadzące działalności	6 827	0	0	0	0
Instytucje - banki	2 435 869	0	0	23 772	0
Przedsiębiorstwa	1 187 808	1 455	0	600	0
Detaliczne	1 108 586	10 766	0	2 246	0
Zabezpieczone na nieruchomościach	1 013 257	7 337	0	539	0
Przeterminowane	32 616	871	0	0	23 434
Pozostałe	276 618	0	0	0	0
OGÓŁEM	12 485 043	20 429	0	27 157	23 434

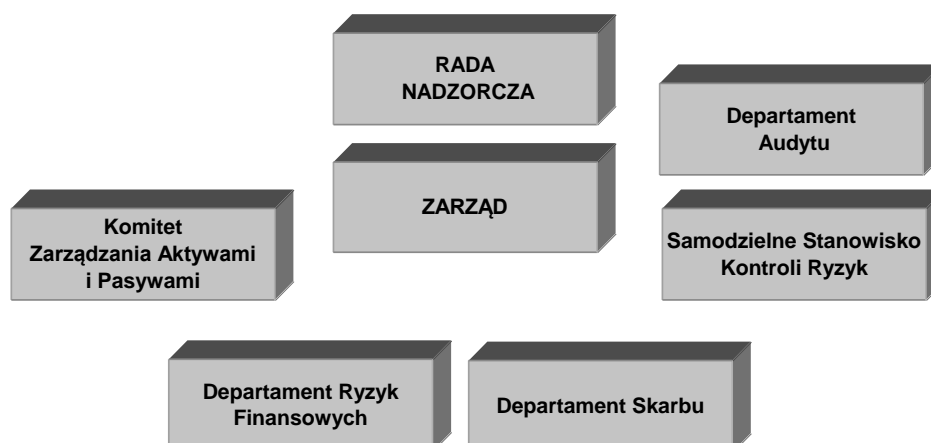
2.2. Ryzyko rynkowe

Zarządzanie ryzykiem rynkowym obejmuje dwa podstawowe obszary: ryzyko płynności finansowej oraz ryzyko cenowe.

Ryzyko płynności jest definiowane jako zagrożenie utraty zdolności do terminowego wywiązywania się z bieżących i przyszłych zobowiązań, a w konsekwencji poniesienia dodatkowych kosztów, związanych z koniecznością zaciągnięcia zobowiązań lub sprzedażą aktywów na niekorzystnych warunkach w związku z ryzykiem płynności rynku (produktu).

Ryzyko cenowe określane jest jako ryzyko negatywnego wpływu na wynik finansowy oraz wartość funduszy własnych Banku, zmiany rynkowych stóp procentowych, kursów walutowych, kursów akcji oraz wszelkich parametrów zmienności tych stóp, kursów i cen.

Struktura zarządzania ryzykiem rynkowym

Obok Rady Nadzorczej i Zarządu, koordynujących politykę zarządzania ryzykiem na najwyższym szczeblu, w procesie zarządzania płynnością Banku uczestniczą przede wszystkim:

- Członek Zarządu odpowiedzialny za Pion Ryzyka, bezpośrednio zarządzający i nadzorujący Departamenty mające zadania w obszarze zarządzania ryzykiem w Banku,
- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami, który opiniuje projekty strategii i polityk dotyczących zarządzania ryzykiem, procedury pomiaru, raportowania i limitowania ryzyka,
- Departament Ryzyk Finansowych, który odpowiada za projektowanie i wdrażanie metod pomiaru, raportowania, limitowania i kontroli poszczególnych rodzajów ryzyk, opracowywanie strategii i polityki zarządzania ryzykiem, limitowanie, pomiar i raportowanie poziomu ryzyk,
- Departament Skarbu, który odpowiada za operacyjne zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyk w Banku, w tym za monitorowanie i zarządzanie płynnością złotową i walutową Banku w ramach obowiązujących limitów, utrzymanie i skład portfela aktywów płynnych na poziomie zabezpieczającym płynność finansową Banku, monitorowanie i zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w księdze handlowej i bankowej, pozycją walutową w ramach obowiązujących limitów.

Podstawowym celem zarządzania płynnością finansową Banku jest dążenie do wzrostu stabilnych źródeł finansowania, w szczególności depozytów osób fizycznych oraz utrzymanie bezpiecznego poziomu wszystkich wskaźników płynnościowych (w tym w szczególności nadzorczych miar płynności, wynikających z Uchwały nr 386/2008 KNF).

Celem polityki Banku w zakresie utrzymania płynności jest zapobieganie wystąpieniu sytuacji kryzysowej oraz określenie rozwiązań (planów awaryjnych) umożliwiających jej przetrwanie. Tak przyjęty cel sprowadza zagadnienia płynności do obszaru stabilności źródeł finansowania Banku (w tym zagospodarowanie nadwyżek środków Banków Spółdzielczych) oraz możliwości upłynnienia posiadanych aktywów w dowolnym momencie, bez istotnej utraty ich wartości.

W związku z powyższym, celem zarządzania ryzykiem płynności jest takie kształtowanie struktury bilansu Banku oraz zobowiązań pozabilansowych, aby zapewnić stałą zdolność do regulowania zobowiązań, uwzględniającą charakter prowadzonej działalności oraz potrzeby mogące się pojawić w wyniku zmian na rynku pieniężnym lub zachowań klientów.

W ramach systemu zarządzania ryzykiem płynności Bank prowadzi monitoring i pomiar płynności finansowej zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami, tj. poprzez:

- codzienną analizę wpływów i wypływów środków z rachunku bieżącego Banku w NBP, umożliwiającą efektywne wykorzystanie dostępnych środków (z uwzględnieniem obowiązku utrzymania rezerwy obowiązkowej na wymaganym poziomie),

- codzienne monitorowanie poziomu aktywów płynnych i łatwo zbywalnych papierów wartościowych oraz stopnia wykorzystania obowiązujących w tym zakresie limitów,
- codzienną analizę luki płynności, z uwzględnieniem wskaźników płynności w wybranych terminach zapadalności/wymagalności,
- wyznaczanie i monitorowanie wykorzystania limitów finansowania portfela kredytowego, w tym finansowania kredytów o terminach zapadalności powyżej 1 roku oraz powyżej 10 lat,
- wyznaczanie osadu we wkładach deponowanych przez zrzeszone banki spółdzielcze oraz klientów niebankowych,
- kontrolę przestrzegania limitów stanów gotówki w kasach Banku w ramach potrzeb, dokonując zasileń, bądź odprowadzeń nadmiaru gotówki,
- kontrolę środków na rachunkach nostro, zabezpieczając płynność dewizową Banku w walutach obcych poprzez transakcje na walutowym rynku międzybankowym,
- analizę stopnia zrywalności depozytów terminowych i wcześniejszych spłat kredytów,
- analizę wskaźników stabilności bazy depozytowej,
- dzienny raport wykorzystania limitów zaangażowania dla banków komercyjnych (krajowych i zagranicznych) oraz limitów zaangażowania w poszczególnych krajach.

W ramach obowiązujących wewnętrznych procedur awaryjnych prowadzi się ponadto:

- monitoring kształtowania się czynników uznanych za oznaki zagrożenia płynności,
- scenariuszowe analizy zdolności Banku do zaspokojenia zapotrzebowania na środki płynne, w przypadku kryzysu płynności w Banku i w sektorze bankowym,
- kalkulacje wskaźników pomocniczych płynności, pozwalające na ocenę istotnych z punktu widzenia płynności relacji pomiędzy poszczególnymi pozycjami bilansowymi.

Tryb obiegu informacji i współpracy poszczególnych jednostek/komórek organizacyjnych Banku w ramach systemu zarządzania płynnością uwzględnia: organy kierownicze oraz nadzorcze Banku, a także komórki pełniące funkcje operacyjne oraz kontrolne. Informacje, raporty i wnioski dotyczące ryzyka płynności są przedmiotem obrad Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami.

Monitorowanie dziennego stanu środków na rachunku bieżącym prowadzonym w NBP dokonywane jest przez Departament Skarbu, który opracowuje raport uwzględniający stan i przepływy pieniężne na ww. rachunku oraz planowane i prognozowane wpływy i wypływy na każdy dzień roboczy.

Poszczególne rodzaje ryzyka cenowego są zarządzane w Banku odrębnie, uwzględniając specyfikę każdego rodzaju ryzyka i indywidualny sposób podejścia Banku do każdego z nich.

2.3. Ryzyko stopy procentowej

W Banku występują cztery podstawowe rodzaje ryzyka stopy procentowej:

- ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania – odnosi się głównie do portfela bankowego i wyraża się w zagrożeniu przychodów Banku, przede wszystkim odsetkowych, w sytuacji niekorzystnych zmian stóp procentowych lub istotnej zmiany struktury przeszacowania pozycji w bilansie, powodującej zmiany w wyniku z tytułu odsetek,
- ryzyko bazowe – wynika z niedoskonałego powiązania (korelacji) stóp procentowych instrumentów generujących przychody i koszty odsetkowe, które to instrumenty mają jednocześnie te same okresy przeszacowania,
- ryzyko opcji klienta – wynika z wpisanych w produkty bankowe opcji klienta, które mogą być zrealizowane w następstwie zmian stóp procentowych. Instrumenty zawierające opcje klienta są na ogół najbardziej typowe dla działalności bankowej usytuowanej w portfelu bankowym i obejmują kredyty dające kredytobiorcy prawo spłaty przed terminem części lub całości kredytu oraz różnego typu depozyty, pozwalające deponentom wycofać środki w dowolnym momencie. Opcje klienta są na ogół realizowane, gdy stanowi to korzyść dla ich posiadacza i nie jest korzystne dla sprzedającego opcje,
- ryzyko krzywej dochodowości – polega na zmianie relacji pomiędzy stopami procentowymi odnoszącymi się do różnych terminów, a dotyczącymi tego samego indeksu lub rynku.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej ma na celu utrzymanie zmienności wyniku finansowego (wynik odsetkowy i wynik operacji finansowych/fundusz z aktualizacji wyceny) oraz bilansowej wartości zaktualizowanej kapitału wynikającej ze zmian stóp procentowych, w granicach nie zagrażających bezpieczeństwu Banku i akceptowanych przez Radę Nadzorczą w ramach zatwierdzonej strategii.

Celem Banku jest utrzymanie niskiej wrażliwości wyniku odsetkowego na zmiany rynkowych stóp procentowych. Bank utrzymuje pozycję luki dla działalności złotowej i walutowej w ramach limitów przyjętych w strategii zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

Wewnętrzne regulacje Banku dotyczące zarządzania ryzykiem stopy procentowej, uwzględniają kluczowe zagadnienia zawarte w rekomendacjach nadzorczych. Ryzyko stopy procentowej monitorowane jest poprzez analizę ryzyka luki i profilu stopy procentowej bilansu Banku (Gap Analysis), w połączeniu z ustalonym na dany rok obrachunkowy przez Zarząd Banku limitem dopuszczalnego ryzyka wyniku odsetkowego. Pomiar ryzyka odbywa się w cyklach miesięcznych i jest prezentowany na posiedzeniach KZAP oraz na posiedzeniach Zarządu Banku.

Ekspozycja na ryzyko stopy procentowej mierzona jest ponadto za pomocą analizy duration, w połączeniu z limitami na bazie wartości punktu bazowego (BPV) dla poszczególnych portfeli zarządczych. Pomiar ryzyka prowadzony jest w cyklu dziennym i raz w miesiącu prezentowany

członkom Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz Zarządowi Banku.

W celu prawidłowego monitoringu ryzyka stopy procentowej, Bank prowadzi ponadto analizy symulacyjne, z uwzględnieniem scenariusza szokowego, a także dokonuje pomiaru ryzyka metodą VaR, określając potencjalną stratę na utrzymywanych pozycjach instrumentów dłużnych zarządzanych przez Departament Skarbu.

Metody pomiaru ryzyka stopy procentowej stosowane w Banku:

- pomiar ryzyka metodą wartości zagrożonej (VaR) – potencjalna strata na utrzymywanych pozycjach, w powiązaniu z historycznie obserwowanymi zmianami stóp procentowych – pomiar ryzyka dla instrumentów dłużnych zarządzanych przez Departament Skarbu,
- testy potencjalnych strat w skrajnych warunkach rynkowych – na bazie modelu VaR – pomiar ryzyka dla instrumentów dłużnych zarządzanych przez Departament Skarbu,
- analiza i pomiar ryzyka stopy procentowej metodą luki niedopasowania terminów przeszacowania,
- symulacje możliwego wpływu zmian stóp procentowych na wynik odsetkowy Banku,
- analiza ryzyka bazowego i ryzyka opcji klienta,
- analiza wrażliwości wartości portfela handlowego i subinwestycyjnego dłużnych papierów wartościowych na zmiany warunków rynkowych w ramach pomiaru BPV (wartość punktu bazowego Basis Point Value jest miarą, która informuje, o ile zmieni się cena instrumentu finansowego przy wzroście jego rynkowej rentowności do wykupu o jeden punkt bazowy).

Wszystkie limity związane z ryzykiem stopy procentowej monitorowane są przez Departament Ryzyk Finansowych. Każdorazowe przekroczenie limitu skutkuje opracowaniem informacji w tym zakresie na Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami, a następnie na Zarząd Banku. W Banku funkcjonuje dzienny raport z wykorzystania limitów ryzyka stopy procentowej, rozsyłany w formie elektronicznej przez Departament Ryzyk Finansowych do merytorycznych komórek organizacyjnych Banku.

Na dzień 31.12.2008 r. obliczono potencjalną zmianę wyniku finansowego (odsetkowego) Banku dla szokowego spadku lub wzrostu stóp procentowych (zgodnie z metodą pomiaru ryzyka stopy procentowej stosowaną przez Bank – zmiana o 200 pb). W przypadku spadku oprocentowania potencjalna zmiana wyniku odsetkowego wyniosła (-)0,91 mln zł, natomiast w przypadku wzrostu stóp procentowych zmianę tę oszacowano na (-)1,95 mln zł.

Tabela 12. Zestawienie luki stopy procentowej wg stanu na 31.12.2008 r. (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Termin przeszacowania							
		Ogółem	<= 1D	(1D-7D]	(7D-1M]	(1M-3M]	(3M-6M]	(6M-12M]	> 12M
1.	Aktywa oprocentowane	10 839 542	2 278 519	677 111	3 309 767	1 759 708	1 088 583	1 134 438	591 416
1)	Lokaty udzielone bankom komercyjnym	924 359	0	271 502	149 319	496 034	0	7 503	0
2)	Papiery wartościowe - stopa stała	3 125 239	0	243 500	41 290	251 870	944 420	1 100 750	543 409
3)	Papiery wartościowe - stopa zmienna	3 247 501	0	0	2 146 253	987 998	54 200	16 550	42 500
4)	Portfel kredytowy	3 118 476	2 250 306	111 524	712 492	18 806	13 067	6 773	5 507
5)	Pozostałe aktywa - stopa zarządzana przez Bank	5 000	0	0	5 000	0	0	0	0
6)	Pozostałe aktywa - stopa zmienna i stała	418 968	28 213	50 585	255 413	5 000	76 896	2 861	0
2.	Pasywa oprocentowane	10 023 313	2 581 160	2 053 292	3 179 405	1 349 168	285 341	572 376	2 570
1)	Depozyty przyjęte od banków komercyjnych	23 049	0	23 049	0	0	0	0	0
2)	Pozostałe pasywa - stopa zarządzana przez Bank	761 056	0	0	761 056	0	0	0	0
3)	Pozostałe pasywa - stopa zmienna i stała	9 239 207	2 581 160	2 030 243	2 418 349	1 349 168	285 341	572 376	2 570
3.	Luka netto (aktywa-pasywa)	816 229	-302 641	-1 376 180	130 362	410 540	803 242	562 061	588 846
4.	Luka skumulowana od tyłu		227 383	530 025	1 906 205	1 775 843	1 365 303	562 061	-
5.	zmiana wyniku odsetkowego w ciągu 1 roku wywołana zmianą oprocentowania o 200 pb						wzrost %	spadek %	
							-1 949	-909	

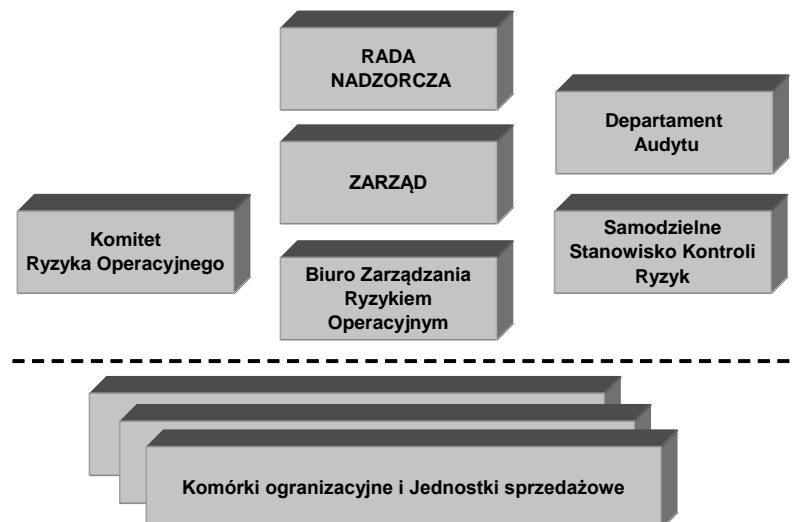
2.4. Ryzyko operacyjne

System zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku BPS S.A. jest wdrażany według postanowień Uchwały Nr 383/2008 Komisji Nadzoru Finansowego, co w szczególności przejawia się jasnym określeniem kompetencji i zadań w zakresie nadzorowania i kontroli systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, jak również w zakresie realizacji procesu zarządzania tym ryzykiem.

Podstawy funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym wyznaczają:

1. Strategia zarządzania ryzykiem operacyjnym (lipiec 2008 – grudzień 2010) – w której określono najistotniejsze cele zarządzania ryzykiem operacyjnym do końca 2010 roku.
2. Polityka zarządzania ryzykiem operacyjnym – zawierająca opis struktury organizacyjnej oraz model procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku.

Struktura zarządzania ryzykiem operacyjnym

1. Rada Nadzorcza – sprawuje nadzór nad strategią zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku oraz prawidłowością funkcjonowania procesu zarządzania tym ryzykiem (poprzez zatwierdzanie dokumentów strategicznych).
2. Zarząd Banku – zapewnia zasoby niezbędne do prawidłowej realizacji procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym (organizację struktury, etaty, narzędzia informatyczne) oraz przyjmuje strategie i polityki zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku, a także zatwierdza regulaminy organizacyjne i instrukcje.
3. Komitet Ryzyka Operacyjnego (KRO) – opiniuje projekty aktów normatywnych odnoszących się do zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz materiały informacyjne na temat ryzyka operacyjnego Banku przekazywane Zarządowi i Radzie Nadzorczej. Komitet dysponuje również kompetencjami decyzyjnymi odnośnie zatwierdzania listy i limitów Kluczowych Wskaźników Ryzyka Operacyjnego (KRI – Key Risk Indicators).
4. Biuro Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym – odpowiada za prawidłową realizację procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym. Biuro przygotowuje projekty aktów normatywnych w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz informacje dla Zarządu i Rady Nadzorczej na temat poziomu ryzyka operacyjnego Banku.
5. Samodzielne Stanowisko Kontroli Ryzyk – dokonuje kontroli aktów normatywnych regulujących zarządzanie ryzykiem operacyjnym Banku oraz kontroli realizacji procesu zarządzania tym ryzykiem.
6. Jednostki i komórki organizacyjne Banku – uczestniczą w procesie ewidencjonowania danych dotyczących zdarzeń operacyjnych oraz dostarczają dane do wyliczania KRI.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje identyfikację, pomiar, limitowanie, monitorowanie, raportowanie oraz redukcję tego ryzyka i jest realizowany w sposób ciągły. Ryzyko operacyjne Banku jest identyfikowane ex ante (straty potencjalne) poprzez samoocenę ryzyka oraz ex post (straty rzeczywiste) poprzez rejestrację incydentów i zdarzeń operacyjnych. Poziom rzeczywistego ryzyka operacyjnego jest mierzony za pomocą Kluczowych Wskaźników Ryzyka Operacyjnego (KRI), przy czym definicje wskaźników podlegają modyfikacjom zgodnie ze zmianami profilu ryzyka operacyjnego Banku.

Określono poziomy graniczne (limity) poziomów ryzyka operacyjnego: potencjalnego oraz rzeczywistego - wyrażonego za pomocą wartości KRI.

Poziom ryzyka operacyjnego jest monitorowany we wszystkich obszarach działania Banku charakteryzujących się wysoką podatnością na ryzyko.

System raportowania poziomu ryzyka operacyjnego obejmuje informację kwartalną dla Zarządu i Rady Nadzorczej Banku na temat narażenia Banku na ryzyko operacyjne.

Informacja ta zawiera:

- analizę strat poniesionych przez Bank z tytułu zrealizowanego ryzyka operacyjnego ze szczególnym uwzględnieniem strat istotnych,
- analizę wartości Kluczowych Wskaźników Ryzyka Operacyjnego,
- szacunkowe i prognostyczne obliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego metodą BIA.

Zarządowi Banku prezentowana jest również bieżąca informacja o istotnych stratach operacyjnych.

Bank stosuje następujące metody ograniczania ryzyka operacyjnego (oraz łagodzenia skutków zrealizowania tego ryzyka):

- 1) modyfikowanie procesów w aspekcie redukcji ryzyka operacyjnego do poziomu akceptowanego;
- 2) przenoszenie odpowiedzialności (outsourcing);
- 3) zabezpieczenia fizyczne;
- 4) zabezpieczenia finansowe (ubezpieczenia).

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku jest wspierany przez system informatyczny AZRO.

3. Instrumenty kapitałowe w portfelu bankowym

Według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku Bank BPS S.A. posiadał następujące ekspozycje kapitałowe w portfelu bankowym:

- akcje notowane na rynku regulowanym,
- akcje nie notowane na rynku regulowanym,
- udziały w jednostkach zależnych i mniejszościowe.

Tabela 13. Ekspozycje kapitałowe – portfel bankowy (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Akcje notowane na rynku regulowanym	461	461
Akcje nie notowane na rynku regulowanym	2 904	2 904
Udziały w jednostkach zależnych i mniejszościowe	2 953	2 953
RAZEM	6 319	6 319

Akcje notowane na rynku regulowanym wyceniane są według wartości rynkowej. Skutki zmiany wyceny odnosi się odpowiednio do przychodów lub kosztów z operacji finansowych.

Akcje w jednostkach nie notowanych na rynku regulowanym i pozostałe udziały wyceniane są według ceny nabycia pomniejszonej o odpis z tytułu trwałej utraty wartości. Wyceny dokonuje się na koniec kolejnego kwartału na podstawie danych sprawozdawczych jednostek za poprzedni kwartał. Skutki zmiany wartości odnosi się na kapitał z aktualizacji wyceny.

Udziały w jednostkach zależnych i stowarzyszonych wyceniane są metodą praw własności

(cena nabycia skorygowana o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości). Trwała utrata wartości zachodzi wówczas, gdy istnieje duże prawdopodobieństwo, że kontrolowany przez jednostkę składnik aktywów nie przyniesie w przyszłości w znaczącej części lub w całości, przewidywanych korzyści ekonomicznych. Za trwałą utratę wartości inwestycji, uznaje się ponoszenie przez kolejne lata strat przez spółkę, nie znajdujących pokrycia w kapitałach własnych spółki.

Dywidendy z tytułu ekspozycji kapitałowych są wykazywane w rachunku zysków i strat w momencie ustanowienia prawa do otrzymania płatności.

W 2008 roku Bank BPS S.A. dokonał zakupu akcji notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych oraz części akcji niedopuszczonych do obrotu publicznego.

4. Fundusze własne

4.1. Informacje podstawowe

Fundusze własne ujmuje się w księgach rachunkowych z podziałem na fundusze podstawowe i fundusze uzupełniające. Fundusze podstawowe stanowią: kapitał zakładowy, kapitał zapasowy oraz kapitały rezerwowe. Funduszem uzupełniającym jest kapitał z aktualizacji wyceny.

Kapitał zakładowy wykazywany jest w wysokości zgodnej ze statutem oraz wpisem do rejestru sądowego według wartości nominalnej.

Kapitał zapasowy tworzony jest z premii emisyjnych uzyskanych z emisji akcji oraz z odpisów z zysku po opodatkowaniu.

Kapitał rezerwowy tworzony jest z odpisów z zysku po opodatkowaniu.

Fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej tworzony jest zgodnie z przepisami Prawo Bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 z późniejszymi zmianami oraz z odpisów z zysku po opodatkowaniu.

Kapitał z aktualizacji wyceny obejmuje wartość aktualizacji rzeczowych aktywów trwałych i skutki wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży z uwzględnieniem wpływu podatku odroczonego.

Zysk/strata z lat ubiegłych obejmuje nie podzielone zyski i nie pokryte straty z lat ubiegłych.

Zysk netto stanowi zysk wynikający z rachunku zysków i strat za okres, za który jest sporządzane sprawozdanie. Zysk netto uwzględnia podatek dochodowy zarówno w części bieżącej jak i odroczonej oraz inne obowiązkowe obciążenia.

4.2. Wartość księgowa funduszy

Kapitały Banku na koniec 2008 r. składały się z następujących rodzajów funduszy:

- kapitał zakładowy w wysokości 133 247 tys. zł,
- kapitał zapasowy w wysokości 190 707 tys. zł,

- kapitał rezerwowy w wysokości 26 674 tys. zł,
- fundusz ogólnego ryzyka w wysokości 5 300 tys. zł,
- fundusz z aktualizacji wyceny w wysokości 1 551 tys. zł,
- zysk netto wynikający z rachunku zysków i strat 53 570 tys. zł.

Łączna wartość kapitałów Banku na dzień 31.12.2008 r. wyniosła 411 049 tys. zł.

4.3. Struktura funduszy własnych

Bank zgodnie z art. 127 ustawy Prawo bankowe i uchwały Nr 381/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r. KNF utrzymywał na koniec 2008 roku fundusze własne na poziomie 430 835 tys. zł, pozwalającym pokryć sumę wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.

Tabela 14. Kapitał własny i kapitał krótkoterminowy Banku na 31.12.2008 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (w tys. zł)	Struktura (w %)
I.	Fundusze własne podstawowe	357 593	83,00%
1.1.	Fundusze zasadnicze Banku	350 628	81,38%
1.1.1.	Kapitał zakładowy	133 247	30,93%
1.1.2.	Kapitał zapasowy, w tym:	190 707	44,26%
1.1.2.1	<i>premia emisyjna</i>	99 462	23,08%
1.1.2.2	<i>pozostałe składniki kapitału zapasowego</i>	91 245	21,18%
1.1.3.	Kapitały/fundusze rezerwowe	26 674	6,19%
1.2.	Fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej	5 300	1,23%
1.3.	Zysk netto 2009.06.30 zatwierdzony przez Biegłego rewidenta	31 079	7,21%
1.4.	Pozycje pomniejszające fundusze podstawowe	-29 414	-6,82%
1.4.1.	Niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych zakwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży	-12 856	-2,98%
1.4.2.	Wartości niematerialne i prawne	-14 094	-3,27%
1.4.3.	50% zaangażowań kapitałowych i pożyczek podporządkowanych określonych w § 2.1. Uchwały KNF	-2 464	0,57%
II.	Fundusze własne uzupełniające	73 242	17,00%
2.1.	Kapitał (fundusz) z wyceny rzeczowych aktywów trwałych	1 016	0,24%
2.2.	Niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych zakwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży	8 114	1,88%
2.3.	Zobowiązania podporządkowane za zgodą KNF	66 575	15,45%
2.4.	Pozycje pomniejszające fundusze uzupełniające	-2 463	-0,57%
2.4.1.	50% zaangażowań kapitałowych i pożyczek podporządkowanych określonych w § 2.1. Uchwały KNF	-2 463	-0,57%
III.	Fundusze własne Banku	430 835	100,00%
IV.	Kapitał krótkoterminowy	0	0,00%
V.	Fundusze własne Banku dla potrzeb adekwatności kapitałowej	430 835	100,00%

5. Adekwatność kapitałowa

5.1. Opis metody stosowanej do oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego

Celem procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego jest zapewnienie utrzymywania kapitału w wysokości dostosowanej do profilu ryzyka Banku.

Zgodnie z Art. 128 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo bankowe, Bank jest zobowiązany utrzymywać sumę funduszy własnych i dodatkowych pozycji bilansu Banku określonych przez Komisję Nadzoru Finansowego na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:

- kapitał regulacyjny,
- kapitał wewnętrzny.

W celu sprostania tym wymogom, w Instrukcji ICAAP, oprócz zasad kalkulacji kapitału wewnętrznego zaproponowano regułę, że Bank będzie zarządzał ryzykiem i kapitałem w taki sposób, aby większa z dwóch ww. wartości, stanowiła maksymalnie 90% funduszy własnych Banku. Przekroczenie tego poziomu uruchamia procedury alertowe, mające na celu uzupełnienie kapitałów własnych Banku i/lub ograniczenie wymogu kapitałowego z tytułu określonych ryzyk. Przyjęcie progu 90% ma charakter ostrożnościowy i pozwala zachować margines bezpieczeństwa na przeprowadzenie działań korekcyjnych tak, aby Bank nie znalazł się w sytuacji naruszenia przepisów ustawy Prawo bankowe.

Tryb kalkulacji kapitału wewnętrznego zakłada, że kwota kapitału wewnętrznego jest ważoną sumą wyników kalkulacji z dwóch metod obliczania kapitału wewnętrznego: metody odgórnej (waga 30 %) oraz metody oddolnej (waga 70 %).

Metoda odgórna bazuje na zmienności wyników finansowych brutto Banku z okresu ostatnich 24 miesięcy od daty analizy. Badając statystycznie amplitudę zmian zysków brutto Banku, zakłada się, że wynikają one z różnego rodzaju ryzyk występujących w działalności bankowej, pomijając identyfikację wpływu poszczególnych źródeł ryzyka.

W metodzie oddolnej definiuje się poszczególne rodzaje ryzyka, jakie zidentyfikowano w działalności Banku i szacuje ich istotność. Szacowanie kapitału wewnętrznego metodą oddolną przebiega w trzech etapach:

- Etap I – za punkt wyjścia przyjmowany jest kapitał regulacyjny (wymóg kapitałowy na pokrycie ryzyk Filaru I NUK),
- Etap II – ocenia się, czy minimalny wymóg kapitałowy jest adekwatny do aktualnego narażenia Banku na ryzyko dla uznanych za istotne ryzyk Filaru I NUK,
- Etap III – szacuje się kapitał wewnętrzny na pokrycie istotnych ryzyk Filaru II NUK.

Poza ryzykiem kredytowym oraz pozostałymi ryzykami zidentyfikowanymi w regulacjach Komisji Nadzoru Finansowego i służącymi do obliczenia współczynnika wypłacalności, w celu oszacowania kapitału wewnętrznego zidentyfikowano 15 dodatkowych ryzyk, tzw. ryzyk II filaru.

Za istotne uznano ryzyka:

- stopy procentowej w księdze bankowej, w tym:
 - ✓ niedopasowania terminów przeszacowania,
 - ✓ opcji klienta,
 - ✓ bazowe,
 - ✓ krzywej dochodowości,
- płynności,
- cyklu gospodarczego,
- strategiczne,
- modeli.

5.2. Wymóg z tytułu ryzyka kredytowego

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego został skalkulowany z wykorzystaniem metody Basel II. Zgodnie z zapisami nowych regulacji, wymóg z tytułu ryzyka kontrahenta został włączony do łącznego wymogu z tytułu ryzyka kredytowego.

W sytuacji nieznaczącej kwoty wymogu z tytułu ryzyka operacyjnego oraz braku wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego i przejściowych wymogów kapitałowych z tytułu przestrzegania limitów koncentracji, wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego stanowił 89,71 % łącznego wymogu kapitałowego Banku.

Tabela 15. Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego według rodzaju ekspozycji na 31.12. 2008 roku (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Pierwotna wartość ekspozycji	Wartość ekspozycji netto po uwzględnieniu korekt wartości i rezerw	Wartość ekspozycji ważonej ryzykiem	Wymóg kapitałowy
1.	Wymóg kapitałowy razem dla ekspozycji bilansowych	11 241 783	11 158 162	3 184 238	254 739
2.	Wymóg kapitałowy razem dla ekspozycji pozabilansowych	1 322 191	1 321 831	215 759	17 261
3.	Wymóg kapitałowy razem dla instrumentów pochodnych	5 050	5 050	5 050	404
	Razem wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego	12 569 024	12 485 043	3 405 047	272 404

Tabela 16. Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego według klas ekspozycji na 31.12.2008 r. (w tys. zł)

Klasa ekspozycji	Wartość ekspozycji netto przed uwzględnieniem współczynników konwersji ekspozycji pozabilansowych	Podział ekspozycji przez współczynniki konwersji ekspozycji pozabilansowych				Wartość ekspozycji po uwzględnieniu współczynników konwersji ekspozycji pozabilansowych	Wartość ekspozycji ważonej ryzykiem	Wymóg kapitałowy razem dla ryzyka kredytowego
		0%	20%	50%	100%			
Rządy i banki centralne	6 111 213	0	0	0	0	6 111 213	88	7
Samorządy teryt. i władze lokalne	312 249	2 129	1 412	2 242	0	307 869	61 574	4 926
Organy adm. i podmioty nieprop. działalności gosp.	6 827	54	238	20	0	6 572	6 572	526
Institucje - banki	2 435 869	4 204	449 507	325 332	551	1 929 821	710 878	56 870
Przedsiębiorstwa	1 187 808	83 574	66 090	68 313	2 036	1 015 751	1 015 151	81 212
Detaliczne	1 108 586	129 713	84 659	55 356	1 745	872 702	653 034	52 243
Zabezpieczone na nieruchomościach	1 013 257	15 101	8 140	20 914	500	973 851	803 121	64 250
Przeteterminowane	32 616	0	0	1	0	31 744	33 916	2 713
Pozostałe	276 618	0	0	0	0	276 618	120 713	9 657
Razem	12 485 043	234 775	610 046	472 178	4 832	11 526 141	3 405 047	272 404

Tabela 17. Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego według wagi ryzyka kontrahenta na 31.12.2008 r. (w tys. zł)

Waga ryzyka	Wartość ekspozycji netto po uwzględnieniu korekt wartości i rezerw	Podział ekspozycji przez współczynniki konwersji ekspozycji pozabilansowych				Wartość ekspozycji po uwzględnieniu współczynników konwersji ekspozycji pozabilansowych	Wartość ekspozycji ważonej ryzykiem	Wymóg kapitałowy razem dla ryzyka kredytowego
		0%	20%	50%	100%			
0%	6 295 772	0	526	21 874	0	6 284 415	0	0
20%	1 159 988	2 129	1 412	2 242	0	1 155 609	231 122	18 490
35%	103 625	8 032	569	1 007	0	94 634	33 122	2 650
50%	1 575 342	4 205	449 007	303 928	551	1 059 967	529 983	42 399
75%	1 534 113	133 973	90 510	67 883	1 745	1 293 790	970 343	77 627
100%	1 810 701	86 436	68 022	75 244	2 536	1 632 225	1 632 225	130 578
150%	5 502	0	0	0	0	5 501	8 252	660
Razem	12 485 043	234 775	610 046	472 178	4 832	11 526 141	3 405 047	272 404

5.3. Pozostałe wymogi kapitałowe

Kalkulacja wymogów kapitałowych na dzień 31.12.2008 r. sporządzona została z uwzględnieniem nie znaczącej skali działalności handlowej, tj. w zakresie księgi bankowej i księgi handlowej łącznie, bez uwzględnienia kapitału krótkoterminowego.

Tabela 18. Wymogi kapitałowe Banku na poszczególne rodzaje ryzyka według stanu na 31.12. 2008 roku (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość
I.	Ryzyko kredytowe, w tym:	272 404
	- ryzyko kredytowe kontrahenta	0
II.	Ryzyko rynkowe: w tym:	0
	- ryzyko walutowe	0
	- ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych	0
	- ryzyko szczególne cen instrumentów dłużnych	0
	- ryzyko ogólne stóp procentowych	0
III.	Ryzyko operacyjne	31 239
V.	Inne przejściowe wymogi kapitałowe	0
1.	Wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu zaangażowań i limitu dużych zaangażowań	0
2.	Wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia progu koncentracji kapitałowej	0
VI.	Fundusze własne (art. 127 Prawa Bankowego)	430 835
VII.	Współczynnik wypłacalności	11,35%

Bank wylicza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego metodą podstawowego wskaźnika BIA (Basic Indicator Approach). Kwota wymogu BIA za 2008 rok wynosi 31 239 tys. zł.

Bank rozpoczął przygotowania do wyliczania kapitału regulacyjnego z tytułu ryzyka operacyjnego metodą zaawansowaną z planowanym wdrożeniem tej metody od 2013 roku.

* * *

Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. podejmuje szereg działań zmierzających do poprawy jakości zarządzania ryzykami i podnoszenia efektywności działalności Banku przy zachowaniu bezpieczeństwa jego działania. Prawidłowy i skuteczny proces zarządzania ryzykami i adekwatnością kapitałową pozwoli Bankowi na dynamiczny i bezpieczny rozwój.